

Politico: Evropě hrozí větší ekonomická krize než v roce 2008

- CZ24 News | 20. března 2020

EU: NÁZOR – “Evropská unie možná přežila brexit, uprchlickou krizi a finanční kolaps z roku 2008 – ale nemysleme si, že ji nemůže zničit covid-19.” V komentáři pro server Politico to tvrdí Dalibor Roháč, slovenský politický ekonom působící v think tanku American Enterprise Institute.

Ekonomický šok

Dobрым i špatným rysem krizí je to, že vytvářejí příležitosti pro mimořádná opatření, upozorňuje ekonom. Dodává, že evropští politici, včetně předsedkyně Evropské centrální banky (ECB) Christine Lagardeové, by byli pošetilí, pokud by si mysleli, že současná pandemie se liší, protože jde o zdravotní, nikoliv politickou či finanční krizi.

Krom lidských obětí a nákladů na zdravotní péči přináší současná pandemie ekonomický šok, který může snadno překonat finanční krizi z roku 2008, obává se Roháč. Připomíná, že recese, která pramenila z tehdejšího finančního otřesu, rezonovala především v USA a Evropě, nyní ale čelí masivnímu poklesu ve všech sektorech ekonomiky prakticky celý svět.

Veškeré formy sociální izolace znamenají menší ekonomickou aktivitu a v nadcházejících týdnech, případně měsících budou lidé méně pracovat, investovat a utrácet, konstatuje ekonom. Vysvětluje, že v důsledku toho se zhorší finanční výsledky a i jinak profitující podniky se dostanou do ztráty, pokud ovšem nepřijde jasný závazek veřejných představitelů, že ekonomiku stabilizují.

“Ve Spojených státech pokračuje FED (centrální banka) v programu kvantitativního uvolňování, přesto ji prezident Donald Trump kárá za přílišnou pomalost,” pokračuje Roháč. Dodává, že ve Velké Británii zase snížila centrální banka úrokové sazby a vláda oznámila velké fiskální úlevy ve výši 30 miliard liber.

Proti tomu je odpověď EU žalostně slabá, deklaruje ekonom. Odkazuje na prohlášení Lagardeové z minulého týdne, že neexistují reálné signály napětí na finančních trzích či nedostatečné likvidity a že jakákoliv politická reakce na aktuální vývoj by měla být primárně fiskální, a tudíž národní.

“To je nezodpovědné,” kritizuje Roháč. Domnívá se, že země nejhůře zasažené pandemií – Itálie, Španělsko a Francie – mají nejméně prostoru pro fiskální opatření, bez ohledu na uvolnění rozpočtové disciplíny a pravidel pro státní pomoc ekonomice, k němuž v pátek přistoupila Evropská komise.

Italský dluh před začátkem stávající krize dosahoval 134 % HDP, španělský a francouzský se blížil 100 %, připomíná expert. Konstatuje, že spolu s raketovým růstem úroků z jejich dluhopisů, nejsou podstatnější fiskální stimuly na stole. Také výnos z desetiletých dluhopisů Řecka – které eviduje jen pár případů koronaviru – minulý týden vzrostl o půl procenta, upozorňuje Roháč. Dodává, že se nedá pouze “spoléhat na Německo”, jak prohlásil i jeho ministr financí Olaf Scholz, a trhu musejí vidět skutečnou, z makroekonomického hlediska podstatnou pomoc, jinak neobnoví svou důvěru.

Změna politické reality

Ať si o tvrzení Lagardeové, že ECB nemůže být v “linii první reakce” na rostoucí ceny dluhopisů zemí periferie eurozóny, myslíme cokoliv, silná preventivní injekce likvidity trhům ze strany ECB je nyní

jedinou věcí, která může zabránit postupnému růstu paniky finančního sektoru a mírnit dopad aktuální pandemie na celkové utrácení, obává se Roháč. Varuje, že Lagardeové navíc uniká aktuální politická situace.

“Po chaosu brexitových jednání se obecně soudilo, že Evropané byli tak nějak vyléčeni z touhy po opuštění EU,” pokračuje ekonom. To podle něj platilo ještě před pár týdny, ale v současné mimořádné situaci to nemusí být tak jisté, protože oběti na životech spolu se strachem veřejnosti a pocitem – ať již oprávněným či nikoliv -, že evropské instituce nepomáhají, mohou opět snadno posílit odstředivé síly.

- Komentář v originálním znění si můžete přečíst [zde](#).

To se stane především ve chvíli, kdy Italové dospějí k názoru, že devalvace jejich samostatné měny je jedinou možnou cestou k ekonomické úlevě, tvrdí Roháč. Připomíná, že v zemi až donedávna vládla populistická koalice utvořená okolo odporu k úsporám, které údajně nařídila EU.

Průzkumy ve Francii ukazují, že prezident Emmanuel Macron má pro volby za dva roky stejné šance jako krajně pravicová politička Marine Le Penová, a krajní pravice výrazně posílila i po loňských parlamentních volbách ve Španělsku, uvádí ekonom. Dodává, že vlády v Polsku, Maďarsku a České republice mají již nyní jen malé pochopení pro EU a pokud dojdou k závěru, že z pověstné snahy “převzít věci do vlastních rukou” plynou politické body, zařídí se podle toho.

Poučení z velké hospodářské krize 30. let zní, že bez úspěšného mezinárodního vedení se prosazují destruktivní, nespolupracující kroky národních vlád, varuje Roháč. Podotýká, že Spojené státy tehdy neposkytly likviditu světovému finančnímu systému a místo toho zavedly rozsáhlá cla, načež se rozběhlo soupeření v devalvacích měn a zvyšování cel mezi jednotlivými zeměmi.

“Evropští politici a především předsedkyně ECB dnes čelí podobné volbě,” deklaruje ekonom. Tvrdí, že přijít může buď odvážná pomoc evropské periferii, nebo si periferie pomůže sama, veškerými možnými způsoby, i kdyby to mělo znamenat rozpad eurozóny a celé EU.